EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

İKİNCİ BÖLÜM

KAYA/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru Numarası: 42109/22)

KARAR

Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası (medeni hukuk yönü) • Mahkemeye erişim hakkı • Savcının görev süresi dolmamış olmasına rağmen, Hakimler ve Savcılar Kurulu ("HSK") tarafından sağlık nedenleriyle verilen meslekten ihraç kararına karşı itiraz yolunun kapalı olması • 6. maddenin 1. fıkrası uygulanabilir olması • Keyfi meslekten çıkarmaya karşı korunma hususunda savunulabilir bir hakka ilişkin gerçek ve ciddi bir uyuşmazlığın mevcut olması • *Eskelinen* testinin birinci koşulunun yerine getirilmiş olması • *Eskelinen* testinin ikinci koşulunun yerine getirilmemiş olması • Başvuranın görev süresinin sona erdirilmesinin fiili ve hukuki gerekçelerinin tespit edilmesine imkân tanıyan bir yargısal denetimin bulunmamasının Devletin menfaati doğrultusunda haklı gösterilememesi • HSK'nın iç mekanizmalarının gerekli usuli güvencelerden yoksun olması ve yargısal denetim yokluğunu haklı çıkarmaya yetecek etkili bir başvuru yolunun bulunmaması • Uyuşmazlığın yargısal denetimden muaf tutulmasını haklı gösterebilecek hiçbir istisnai veya zorlayıcı nedenin bulunmaması • Mahkemeye erişim hakkının özünün zedelenmesi

Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

STRAZBURG

26 Mayıs 2026

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2026. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Samet Kaya/Türkiye davasında,

Başkan,

Arnfinn Bårdsen,

Hâkimler

Saadet Yüksel,

Jovan Ilievski,

Péter Paczolay,

Gediminas Sagatys,

Juha Lavapuro,

Hugh Mercer,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Andrea Tamietti'nin katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türk vatandaşı olan Samet Kaya'nın ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, 11 Ağustos 2022 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine yapmış olduğu başvuruyu (no. 42109/22);

Sözleşme'nin 6 ve 8. maddelerine ilişkin şikâyetlerin Türk Hükümetine bildirilmesine ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna dair kararı;

Tarafların görüşlerini dikkate alarak,

5 Mayıs 2026 tarihinde yapılan kapalı müzakerelerin ardından,

Aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Başvuru, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun ("HSK"), Adli Tıp Kurumu ("ATK") tarafından başvuranın hâkimlik veya savcılık görevlerini yerine getirmeye sağlık nedenleriyle uygun olmadığına dair sunulan bir rapora dayanarak, başvuran hakkında verdiği meslekten ihraç kararına ilişkindir.

Başvuran, Sözleşme'nin 6 ve 8. maddeleri kapsamındaki haklarının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuran, 1993 doğumlu olup Ankara'da ikamet etmektedir.

3. Hükümet, kendi görevlisi Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Abdullah Aydın tarafından temsil edilmiştir.

4. Dava konusu olaylar aşağıdaki gibi özetlenebilir.

I. DAVANIN ARKA PLANI VE BAŞVURANIN YARGI GÖREVİNE ATANMASI

5. Başvuran, Türkiye'deki bir hukuk fakültesinden mezun olmuştur. 3 Haziran 2017 tarihinde düzenlenen hâkim ve savcı adaylığı sınavını geçen ve ardından yapılan sözlü mülakatta başarılı olan başvuranın gerekli mesleki kriterleri taşıdığı tespit edilmiş ve başvuran, 28 Temmuz 2017 tarihinde hâkim ve savcı adayı olarak seçilmiştir.

6. Başvuran ilk olarak Karabük'e savcı olarak atanmış ve 5 Kasım 2018 tarihinde görevine başlamıştır. Göreve başladığı tarihte evli olan başvuranın evliliği, kısa bir süre sonra boşanma ile sona ermiştir.

II. BAŞVURANIN SAĞLIK DURUMU VE İLK TIBBİ TEŞHİS

7. Başvuran, boşanmasının ardından kişisel sıkıntılar yaşadığını belirterek hastalık izni almıştır. 25 Nisan 2019 tarihinde, Ankara Kahramankazan Devlet Hastanesine başvuran ilgiliye depresyon teşhisi konulmuş ve ilaç tedavisine başlanmıştır.

8. Başvuran işe dönmesinin ardından kendisini kötü hissettiğini ve uyku sorunlarının ağırlaştığını belirtmiştir. Başvuran, 29 Nisan 2019 tarihinde adliyede çalıştığı sırada sinir krizi geçirmiş ve meslektaşları tarafından Karabük Üniversitesi Hastanesine kaldırılmıştır.

9. Karabük Üniversitesi Hastanesine yatışı sırasında düzenlenen tıbbi belgelerde, başvuranın durumunun akut niteliği belgelenmiş; başvuranın uykusuzluk, şiddetli huzursuzluk ve tedirginlik şikâyetleriyle acil servise getirildiği kaydedilmiştir. Başvuran, paranoyak zulüm sanrıları ve intihar düşünceleri de dâhil olmak üzere düzensiz davranışlar ve muhakeme bozukluğu sergilemiş, meslektaşları tarafından sakinleştirilememiştir. Kayıtlarda ayrıca, hastanın acil servisten ayrılmaya çalıştığı ve bir köpeğe yaklaşıp elini köpeğin ağzına sokmaya çalışmak gibi olağan dışı davranışlarda bulunduğu belirtilmiştir.

10. 30 Nisan 2019 tarihinde, başvurana Karabük Üniversitesi Hastanesi psikiyatri kliniği tarafından "şizofreniye benzer akut psikotik bozukluk" teşhisi konulmuş ve yatan hasta olarak tedaviye alınmıştır. 8 Mayıs 2019 tarihinde, tedavisine başka bir yerde devam edebilmek amacıyla, kendisinin ve ailesinin talebi üzerine, sağlık personelinin tavsiyesine aykırı olarak taburcu edilmiştir.

11. Aynı gün, başvuran Ankara Üniversitesi Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesine başvurarak tedavi görmüştür. 9 Mayıs 2019 tarihinde "psikoz" tanısıyla yatan hasta olarak tedaviye alınmıştır. 27 Mayıs 2019 itibarıyla başvuranda aktif psikopatoloji gözlemlenmemiş ve ayakta tedavisine devam etmesi için taburcu edilmiştir. Başvuran için "anksiyete bozukluğuna" atıfta bulunulan ve iki haftada bir psikiyatrik muayene önerisi içeren bir aylık hastalık izni reçete eden bir doktor raporu düzenlenmiştir.

12. Hastalık izninin sona ermesinin ardından, başvuran, Ankara'da tedavisine devam edebilmesi için kendi talebi üzerine HSK tarafından Yargıtay'a tetkik hâkimi olarak atanmıştır. Başvuran görevine 2019 yılının haziran ayında başlamıştır.

13. Başvuran 27 Aralık 2019 tarihinde yeniden evlenmiştir. Ardından başvuran, 17 Haziran 2020 tarihinde, kendi talebi üzerine ve ailevi nedenlerle HSK tarafından Hatay'a savcı olarak atanmıştır.

III. MESLEKİ UYGUNLUK SÜRECİNİN BAŞLATILMASI VE BAŞVURANIN SAĞLIK NEDENLERİYLE MESLEKTEN İHRAÇ EDİLMESİ

14. 25 Haziran 2019 tarihinde, başvuranın sağlık raporları, HSK'nın Mesleğe Kabul Bürosuna, başvuranın sağlık durumunun yargı organında görev yapmasına engel olup olmadığına ilişkin bir soruşturma başlatılabilmesi amacıyla iletilmiştir.

15. HSK İkinci Dairesi, 17 Eylül 2019 tarihinde, tıbbi raporları incelemiş ve başvuranın ülke genelinde hâkim veya savcı olarak görevini kesintisiz bir şekilde yerine getirmesini engelleyecek bir rahatsızlığı olup olmadığına ilişkin özel bir bilirkişi raporu talep etmiştir. Bunun üzerine, 3 Ekim 2019 tarihinde İkinci Daire, başvuranın ATK'ya sevk edilmesini talep etmiştir. Başvuran, 29 Kasım 2019 ile 26 Mayıs 2021 tarihleri arasında ATK 4. İhtisas Kurulu tarafından altı defa muayene edilmiştir.

16. ATK, 11 Ağustos 2021 tarihinde, raporunu HSK'ya sunmuştur. Raporda, ATK İhtisas Kurulu muayenelerinde "önemli bir psikopatoloji saptanmadığı" ve başvuranın tedavi altında "halen remisyon döneminde olduğu" belirtilse de, Kurul, başvuranın ilk teşhislerinin ciddiyetine (yani, "şizofreniye benzer akut psikotik bozukluk" ve "anksiyete bozukluğu, psikotik öncesi dönem") belirleyici bir ağırlık vermiştir. Kurul, oy birliğiyle, hastalığın strese bağlı olarak nüksetme riskine ilişkin tıbbi bilgilere atıfta bulunarak, başvuranın ülke genelinde hâkim veya savcı olarak görevlerini sürekli olarak yerine getiremeyeceği sonucuna varmıştır.

17. HSK İkinci Dairesi, ATK'nın raporunun alınmasının ardından, 7 Eylül 2021 tarihinde, başvuranın görevine son verilmesine karar vermiştir. Bu karar, başvuranın "Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun" 8. maddesinin g) bendinde belirtilen gerekli nitelikleri yitirdiği yönündeki tespitine dayandırılmıştır (2802 sayılı Kanun - bk. 27. paragraf).

18. Başvuran, bu karar kendisine bildirildikten sonra, Hatay'daki Üniversite Hastanesinde psikiyatrik muayeneden geçirilmesini talep etmiştir. 10 Eylül 2021 tarihli tıbbi raporda, başvuranın ehliyetini bozacak veya görevlerini yerine getirmesini engelleyecek herhangi bir aktif psikopatoloji tespit edilmediği belirtilmiş ve başvuranın tamamen iyileştiği sonucuna varılmıştır.

19. Başvuran, 16 Eylül 2021 tarihinde, söz konusu tıbbi raporu HSK'ya sunmuş ve meslekten ihraç kararının yeniden incelenmesini talep etmiştir. Başvuran, o tarihten bu yana geçen yaklaşık iki buçuk yıl boyunca hastalığının nüksetmediğini ve hastalığının mesleki ya da özel hayatında herhangi bir olumsuz etki yaratmadığını ileri sürmüştür. Davasının yeniden incelenmesi için ATK'nın üst kuruluna sevk edilmesini talep etmiştir.

20. HSK İkinci Dairesi, yeniden inceleme talebini kabul etmiş ve 5 Ekim 2021 tarihinde, başvuranın yargı görevlerini yerine getirmeye uygunluğu konusunda son bir bilirkişi raporu alınması amacıyla başvuranın ATK üst kuruluna sevk edilmesine karar vermiştir.

21. Başvuran, daha sonra 14 Aralık 2021 tarihinde ATK Birinci Üst Kurulu tarafından yeniden muayene edilmiştir. Aynı tarihte yayınlanan üst kurul raporunda, dosya içinde yer alan tüm tıbbi belgeler ve bulgular yeniden değerlendirilmiştir. Kurul, önemli bir psikopatoloji gözlemlememiş ve başvuranın halen remisyon döneminde olduğunu teyit etmiş olsa da, akut psikotik bozukluk şeklindeki geçmiş tanıyı ve stresli koşullar altında nüksetme olasılığını yinelemiştir. Sonuç olarak, Üst Kurul oy birliğiyle, başvuranın ülke genelinde hâkim veya savcı olarak görevlerini sürdürmeye uygun olmadığı sonucuna varmıştır.

22. HSK İkinci Dairesi, bu görüşe dayanarak, 28 Aralık 2021 tarihinde, başvuranın yeniden inceleme talebini reddetmiştir (bk. yukarıda 19. paragraf). Başvuran daha sonra HSK Genel Kuruluna itirazda bulunarak, Hatay'daki Üniversite Hastanesinden alınan ve önceki raporun bulgularını tekrarlayan 9 Mart 2022 tarihli ikinci bir rapor sunmuştur (bk. yukarıda 18.

paragraf). Ayrıca, HSK'nın, başvuranın ATK'ya sevk edilebilmesi için zorunlu bir ön koşul olarak, fiili mesleki performansının, görevlerini yerine getirememesini gösterip göstermediğine dair bir ön soruşturma yürütmesi gerektiğini ileri sürerek usul hatası olduğunu iddia etmiştir. Genel Kurul, 6 Nisan 2022 tarihinde itirazı reddetmiştir. Bu nihai karar, başvurana 9 Mayıs 2022 tarihinde tebliğ edilmiştir.

İLGİLİ YASAL ÇERÇEVE VE UYGULAMA

I. İÇ HUKUK VE UYGULAMA

23. HSK'nın yapısı, görevleri ve yetkilerini düzenleyen iç hukuk hükümlerinin ayrıntılı açıklaması – yargı atama süreci ve yargı denetiminin kapsamı da dâhil olmak üzere – *Eminağaoğlu/Türkiye* (no. 76521/12, §§ 37-42, 9 Mart 2021) ve *Oktay Alkan/Türkiye* (no. 24492/21, §§ 22-27, 20 Haziran 2023) karalarında bulunabilir.

24. Diğer ilgili iç hukuk hükümleri aşağıda belirtilmiştir.

A. Anayasa

25. Olay tarihinde yürürlükte olan ilgili Anayasa hükümleri aşağıdaki şekildedir:

139. Madde

"Hâkimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz.

Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır."

140. Madde

"(...) Hâkimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler.

Hâkim ve savcıların (...) meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.

Hâkimler ve savcılar altmış beş yaşını bitirinceye kadar hizmet görürler (...)."

159. Madde

"(...) Kurul, adlî ve idarî yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar; Adalet Bakanlığının, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki tekliflerini karara bağlar; ayrıca, Anayasa ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirir.

Hâkim ve savcıların görevlerini; kanun ve diğer mevzuata (hâkimler için idarî nitelikteki genelgelere) uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetleme; görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hal ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırma ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma işlemleri, ilgili dairenin teklifi ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu Başkanının oluru ile Kurul müfettişlerine yaptırılır. (...)

Kurulun [uygunsuz davranış nedeniyle] meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz. (...)"

B. Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu (6087 sayılı Kanun)

26. 11 Aralık 2010 tarihinde kabul edilen ve 18 Aralık 2010 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu'nun ilgili hükümleri söz tarihte yürürlükte olduğu şekliyle aşağıdaki gibidir:

Madde 4 - Kurulun görevleri

"Kurulun görevleri şunlardır: (...)

b) Hâkim ve savcılarla ilgili olarak; (...)

6 -Meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, (...)

ç) Adli ve idari yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, (...) meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma ile hâkim ve savcılar hakkında denetim, araştırma, inceleme ve soruşturma yapılması konularına münhasır olmak üzere genelge düzenlemek.

2) Kanunlarda açıkça Bakanlığa verilenler dışında, hâkim ve savcıların tüm özlük işleri, Kurul tarafından yerine getirilir.

Madde 8 - Dairelerin oluşumu, daire başkanlarının seçimi ile görev ve yetkileri

"1) Kurulun;

a) Birinci Dairesi; Adalet Bakanlığı Müsteşarı, Yargıtay üyeleri arasından seçilen bir, adlî yargı hâkim ve savcıları arasından seçilen iki, idarî yargı hâkim ve savcıları arasından seçilen bir ve öğretim üyesi veya avukatlar arasından seçilen bir üye,

b) İkinci Dairesi; Yargıtay üyeleri arasından seçilen iki, Danıştay üyeleri arasından seçilen bir, adlî yargı hâkim ve savcıları arasından seçilen bir ve öğretim üyesi veya avukatlar arasından seçilen iki üye olmak üzere altışar üyeden oluşur.

Madde 9 - Dairelerin Görevleri

"(...)

2) İkinci Dairenin görevleri şunlardır:

a) Hâkim ve savcılarla ilgili olarak; (...)

4) Meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar vermek,

ç) Meslekten çekilme, çekilmiş sayılma ve görevin sona ermesi hakkında karar vermek.

Madde 33 - Yeniden inceleme, itiraz ve yargı yolu

"(...)

2) Dairelerin kararlarına karşı, Başkan veya ilgililer, tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde, kararı veren daireden yeniden inceleme talebinde bulunabilir.

3) Dairelerin yeniden inceleme talebi üzerine verdiği kararlara karşı, Başkan veya ilgililer tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde, Genel Kurula itiraz edebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. (...)

5) Genel Kurulun veya dairelerin, [uygunsuz davranış nedeniyle] meslekten çıkarma cezasına ilişkin kesinleşmiş kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulabilir; (...)"

C. Hâkimler ve Savcılar Kanunu (2802 sayılı Kanun)

27. 2802 sayılı Kanun'un olay tarihinde yürürlükte olan ilgili hükümleri aşağıdaki gibidir:

Madde 6 - Denetim, inceleme, soruşturma ve kovuşturma

"Hâkim ve savcılar hakkında denetim, inceleme, soruşturma ve kovuşturma yapılması bu Kanun hükümlerine tabidir."

Madde 8 - Hâkim ve savcı yardımcılarının nitelikleri

"Hâkim ve savcı yardımcılığına atanabilmek için:

(...)

g) Hâkimlik ve savcılık görevlerini sürekli olarak yurdun her yerinde yapmasına engel olabilecek vücut ve akıl hastalığı veya engelliliği bulunmamak, (...)."

Madde 44 - Hâkimlik ve savcılık teminatı

"Hakimler ve savcılar azlolunamazlar. Bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması nedeniyle de olsa aylık ve ödeneklerinden ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamazlar, kendileri istemedikçe 65 yaşından önce emekliye sevk olunamazlar. Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar ve meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır.

Madde 53 - Hâkimlik ve savcılık görevlerinin sona ermesi

"Hâkim ve savcıların:

(...)

c) Görevdeyken, 8 inci maddenin (a), (d) ve (g) bentlerinde yazılı niteliklerden herhangi birini kaybetmeleri, (...)."

Madde 57 - İyileşme halinde göreve dönüş

"Akıl ve ruh hastalığından iyileştiklerine dair rapor alanlar göreve başladıktan sonra, mesleğin ifasındaki tutum ve davranışları itibariyle görevlerini gerektiği gibi yapamayacakları soruşturma sonunda anlaşıldığı takdirde Adalet Bakanlığınca kesin rapor alınmak üzere Adli Tıp Kurumuna sevk edilir ve alınacak rapora göre işlem yapılır."

Madde 82 – Soruşturma

"Hâkim ve savcıların görevden doğan veya görev sırasında işlenen suçları, sıfat ve görevleri gereğine uymayan tutum ve davranışları nedeniyle, haklarında inceleme ve soruşturma yapılması Adalet Bakanlığının iznine bağlıdır. Adalet Bakanı inceleme ve soruşturmayı, adalet müfettişleri veya hakkında soruşturma yapılacak olandan daha kıdemli hâkim veya savcı eliyle yaptırılabilir. (...)"

D. Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 4)

28. 4. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin olay tarihinde yürürlükte olan ilgili hükümleri aşağıdaki gibidir:

Madde 2 – Kuruluş

"1) Adalet işlerinde bilirkişilik görevi yapmak (...) üzere Adalet Bakanlığına bağlı Adli Tıp Kurumu kurulmuştur."

Madde 3 - Görev

"1) Adli Tıp Kurumunun görevleri şunlardır:

a) Mahkemeler, hâkimlikler ve savcılıklar ile Kurumun uygun gördüğü alanlarda kamu kurum ve kuruluşları tarafından gönderilen adlî tıp ve adlî bilimlerle ilgili konularda bilimsel ve teknik görüş bildirmek. (...)"

II. ULUSLARARASI HUKUK VE UYGULAMA

29. Yargı bağımsızlığı ve hâkimlerin azledilemezliği ilkesine ilişkin uluslararası hukuk ve uygulamaya dair açıklamalar, ilgili olduğu ölçüde, *Baka/Macaristan* ([BD], no. 20261/12, §§ 72-87, 23 ve 2016) ve daha yakın bir tarihte verilen *Grzęda/Polonya* ([BD], no. 43572/18, §§ 120-44, 15 Mart 2022), *Bilgen/Türkiye* (no. 1571/07, §§ 32-39, 9 Mart 2021) ve *Eminağaoğlu* (yukarıda anılan, §§ 45-46) davasında yer almaktadır.

A. Avrupa Konseyi Belgeleri

1. Hâkimlerin Statüsüne İlişkin Avrupa Şartı

30. "Hâkimlerin Statüsüne İlişkin Avrupa Şartı'ndan" (Avrupa Konseyi Hukuk İşleri Dairesi, 8-10 Temmuz 1998, DAJ/DOC (98)23) ilgili alıntılar aşağıdaki gibidir:

1. Genel ilkeler

"(...)

1,3. Statü kapsamında, bir hâkimin seçimini, işe alınmasını, atanmasını, meslekte ilerlemesini veya görevinin sona ermesini etkileyen her kararla ilgili olarak, en azından yarısı yargının en geniş şekilde temsilini sağlayacak şekilde meslektaşları tarafından seçilen hâkimlerden oluşan ve yürütmeye ve yasama organlarından bağımsız olan bir makamın müdahalesi öngörülmektedir.

1.4. Statü, her hâkime, Statü kapsamında öngörülen haklarının veya genel olarak bağımsızlığının veya hukuki sürecin bağımsızlığının bir şekilde tehdit edildiğini veya ihlal edildiğini düşündüğü takdirde, söz konusu bağımsız bir makama başvuru yapma imkânı vermektedir.

(...)"

7. Görevin Sona Ermesi

"(...)

7.1. Hâkimlik mesleği, istifa, sağlık nedenleri, belirli bir yaş sınırına ulaşmak veya görev süresinin dolması veya 5.1'de öngörülen koşullarda meslekten ihraç yollarıyla sürekli bir şekilde son bulur.

7.2. Belirli bir yaş sınırına ulaşmak veya görev süresinin sona ermesi dışında 7.1'de öngörülen nedenlerden birinin gerçekleştiğinin 1.3'te belirtilmiş olan kurul tarafından da onaylanması gerekir.

(...)"

2. Bakanlar Komitesi

31. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin üye devletlere yönelik hakimler hakkında "Bağımsızlık, Verimlilik ve Sorumluluklar" başlıklı CM/Rec(2010)12 sayılı Tavsiye Kararı'nın (Bakanlar Komitesi tarafından 17 Kasım 2010 tarihinde Bakan Yardımcıları'nın 1098. Toplantısında kabul edilmiştir) ilgili bölümleri şu şekildedir:

Görev süresi ve görevden alınamazlık

" ...

49. Görev güvencesi ve görevden alınamazlık, hakimlerin bağımsızlığının temel unsurlarıdır. Buna göre, hakimlerin, zorunlu emeklilik yaşı varsa, bu yaşa kadar görev güvencesine sahip olmaları gerekir.

50. Hakimlerin görev süreleri kanunla belirlenmelidir. Daimî atama, ancak kanunla belirlenmiş disiplin veya ceza hükümlerinin ciddi ihlali durumlarında veya hâkimin artık yargısal görevlerini yerine getirememesi halinde sona erdirilebilir. Erken emeklilik, ancak ilgili hâkimin talebi üzerine veya sağlık nedenleriyle mümkün olmalıdır.

(...)"

3. Venedik Komisyonu

32. Hukuk Yoluyla Demokrasi için Avrupa Komisyonu (Venedik Komisyonu), 141. Genel Kurul Toplantısı'nda kabul ettiği Türkiye'deki HSK'nın Oluşumu ve Üyelerinin Seçim Usulü hakkındaki görüşünün (Venedik, 6-7 Aralık 2024, CDL-AD(2024)041) ilgili kısımlarında aşağıdaki hususlara dikkat çekmiştir (dipnotlar hariç):

[HSK] kararlarının yargı denetimi

"(...)

84. Anayasa'nın 159. maddesinin (10) numaralı fıkrası, [HSK]'nın, [uygunsuz davranış nedeniyle] meslekten ihraç kararı dışındaki kararlarının yargı denetimine tabi olmayacağını öngörmektedir. Aynı doğrultuda, [HSK] Kanunu'nun 33. maddesinin 5. fıkrası şunu belirtmektedir: 'Genel Kurulun veya dairelerin, [uygunsuz davranış nedeniyle] meslekten çıkarma cezasına ilişkin kesinleşmiş kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulabilir; diğer kararları yargı denetimi dışındadır. Meslekten çıkarma kararlarına karşı açılan iptal davaları ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülür.' Bu davalar, acele işlerden sayılır. Diğer tüm kararlar, ilk karar veren organ tarafından veya Daireler söz konusu olduğunda Genel Kurul tarafından yeniden incelenebilir. Yeniden inceleme kararları nihaidir.

85. Ankara ziyareti sırasında ulusal yetkililer, [HSK]'nın idari niteliğini defalarca vurgulamışlardır ve bu durum, söz konusu hükmü meşrulaştırmak için bir gerekçe olarak kullanılmıştır.

86. Avrupa standartlarına göre, bir yargı kurulunun kararları bağımsız bir organın Kurul kararlarının hakkaniyetini ve hukuka uygunluğunu değerlendirmesine imkân tanıyacak şekilde yargı denetimine tabi olmalıdır; bu durum, mesleğe kabul/atama da dâhil olmak üzere hâkim ve savcıların meslek safahatını ilgilendiren tüm hususların yanı sıra disiplin kararları için de geçerlidir. Komisyon, Türkiye hakkındaki önceki bir görüşünde bir mahkemeye başvuru yolunu getiren hükümlere duyulan ihtiyacın yalnızca disiplin yaptırımları ile sınırlı kalmaması, aynı zamanda hâkimlerin statüleri veya faaliyetleri üzerinde olumsuz etkileri olan diğer işlemleri de kapsaması gerektiği sonucuna varmıştır; örneğin: terfinin reddi, özlük dosyalarına (olumsuz) not eklenmesi, derece sınıflandırması, görev yeri değişiklikleri vb. [CDL-AD(2011)004, anılan görüş, 76. parag.]. Bu nedenle Venedik Komisyonu, [HSK]'nın tüm kararlarına karşı yargı

denetiminin getirilmesini tavsiye etmektedir. Türk makamları 21 Kasım 2024 tarihli görüşlerinde, [HSK] kararlarına karşı iki aşamalı bir itiraz sisteminin (Genel Kurul tarafından yeniden inceleme) getirildiğini belirtmiş ve 'hâkim ve savcıların [meslekten çıkarma dışındaki] diğer özlük işlerine ilişkin kararlar, çoğunluğu yargı mensuplarından oluşan iki daire tarafından mevzuatta öngörülen usullere göre verildiğinden, ayrıca bir yargı denetimi öngörülmemiştir' iddiasında bulunmuştur.

(...)"

4. Avrupa Hâkimleri Danışma Konseyi

33. Avrupa Hâkimleri Danışma Konseyi, 14 Kasım 2025 tarihli ve 28 (2025) sayılı, adaletin sağlanmasında yargı mensuplarının refahının önemi hakkındaki görüşünde, aşağıdaki ilgili gözlemlerde bulunmuştur:

"(...)

II. Yargı refahının tanımlanması

9. Bu Görüşün amaçları doğrultusunda, yargı refahı, hâkimlerin, meslekî yaşamın her yönünde gelişmelerini ve en azından yargı görevlerini bağımsız, tarafsız ve dürüstlük ilkelerine bağlı, etkili ve verimli bir biçimde yerine getirmeleri için gereken fiziksel ve psikolojik sağlıklarını korumalarını mümkün kılan kesintisiz bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Yargı refahı, işe bağlılık, motivasyon ve iş tatmini gibi pozitif yönlerin yanı sıra psikolojik gerginlik, depresyon, tükenmişlik ve iş kaynaklı travma gibi negatif yönleri de olan çok boyutlu bir olgudur.

(...)

IV. Yargı refahının korunmasına yönelik girişimler

(...)

(E) Yargı görevlerine dönüş

58. Hâkimlerin yargı görevlerinden bir süre uzak kalmalarıyla sonuçlanan fiziksel ya da psikolojik rahatsızlık yaşamaları durumunda işe güvenli bir şekilde dönmelerini sağlamak için gerekli tedbirler alınmalıdır. Bu tedbirler arasında psikolojik hizmetlere erişim, makul uyumlaştırmalar, danışmanlık ve terapi bulunmaktadır. Makul uyumlaştırma kapsamında hâkime ofise dönme esnekliği, örneğin yarı zamanlı çalışma ya da işe aşamalı dönüşüm imkânı verilebilir ve mahkemenin hâkimin ihtiyaçlarını nasıl

karşılayabileceğine yönelik olarak danışmanla düzenli destek toplantıları düzenlenebilir.

(...)"

B. Birleşmiş Milletler

34. Birleşmiş Milletler'in "Ruhsal hastalığı olan kişilerin korunması ve ruh sağlığı hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik ilkeler" (17 Aralık 1991, A/RES/46/119) belgesinin ilgili bölümleri şu şekildedir:

İlke 4 - Akıl hastalığının belirlenmesi

"(...)

4. Geçmişte tedavi görmüş veya hastaneye yatırılmış olmak, tek başına mevcut veya gelecekteki herhangi bir akıl hastalığı tespitini haklı çıkarmaz.

(...)"

35. Dünya çapında, hâkimlerin ve adli görevlilerin zihinsel, fiziksel ve duygusal sağlığını desteklemeye yönelik adımları teşvik eden, 25 Temmuz 2024 tarihinde Dürüstlük ve Yargı Refahı Konulu Bölgesel Yargı Konferansı tarafından kabul edilen (ve 4 Mart 2025 tarihli Birleşmiş Milletler Genel Kurulu A/RES/79/266 sayılı Kararı ile onaylanan) Nauru Yargı Refahı Bildirgesi'nin ilgili bağlayıcı olmayan ilkeleri şu şekildedir:

"(...)

Yargının, yargı görevine atanan bireysel ve bağımsız kişilerden, yani insanlardan oluştuğunu; dolayısıyla yargının temelde, bireysel olarak hâkimlerin toplu insani yeteneklerine ve becerilerine bağlı bir insan sistemi olduğunu kabul ederek; (...)

2. Yargısal stres bir zayıflık değildir ve damgalanmamalıdır.

(...) Hukuk ve yargı kültüründe stresin tarihsel olarak damgalanması, işin doğasında var olan zorlukları yalnızlık ve utanç duygusuyla daha da ağırlaştırmakta ve yardım arama ile iyileşme sürecinin önündeki en büyük engellerden birini oluşturmaktadır. Yargı liderleri, yargı stres ve refahı konusunda sağlıklı kültürel mesajların yaygınlaştırılmasında özel bir role sahiptir.

3. Yargı mensuplarının refahı hem bireysel olarak hâkimlerin hem de yargı kurumlarının sorumluluğundadır.

Yargı mensuplarının refahı hem bireysel olarak hâkimlerin hem de yargı kurumlarının harekete geçmesini gerektiren ortak bir sorumluluktur. Bireysel olarak hâkimler, refahlarını korumak için aktif adımlar atmalıdır. Yargı liderliği ve mahkeme yönetimi de dahil olmak üzere mahkemeler, yargı mensuplarının refahına elverişli çalışma koşulları yaratmalıdır.

(...)"

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 6 § 1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

36. Başvuran, meslekten çıkarılma kararına karşı yaptığı itirazın reddedilmesine ilişkin 6 Nisan 2022 tarihli HSK kararına itiraz etmek için mahkemeye başvurma imkânı bulamadığından şikâyet etmiştir (bk. yukarıda 22. paragraf). Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasını ileri sürmüş olup, bu hüküm aşağıdaki gibidir:

"Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ... konusunda karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından, adil bir şekilde ... görülmesini isteme hakkına sahiptir ..."

A. Tarafların Beyanları

1. Hükümet

37. Hükümet, şikâyetin konu bakımından (*ratione materiae)* Sözleşme hükümleriyle bağdaşmadığını değerlendirmiştir. Hükümet, uyuşmazlığın konusunun – yani başvuranın tıbbi uygunsuzluk gerekçesiyle meslekten çıkarılması – Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası anlamında bir "medeni hak" ile ilgili olmadığını ileri sürmüştür. Anayasa tarafından güvence altına alınan görev güvencesinin, zorunlu emeklilik yaşına kadar istihdamın devamı

konusunda koşulsuz bir hak anlamına gelmediğini savunmuştur. Ayrıca, başvuranın tıbbi açıdan uygun olmadığına dair bulguların bilimsel uzman raporlarıyla kesin olarak tespit edilmiş olması sebebiyle, meslekten çıkarılma, yargı görev güvencesine ilişkin kanunda tanımlanan istisnalardan birini teşkil etmiştir. Hükümet, 2802 sayılı Kanun'un (bk. yukarıda 27. paragraf) yasal ön koşullarını yerine getiremeyen bir kişinin, artık hâkim veya savcı mesleğini icra etme konusunda savunulabilir bir hakka sahip olmadığını tekrar vurgulamıştır.

38. Başvuranın iddia ettiği hakkın medeni hukuk niteliği konusunda, Hükümet, *Vilho Eskelinen ve diğerleri/Finlandiya* davasında ([BD], no. 63235/00, AİHM 2007-II) belirlenen iki aşamalı testin her iki koşulunun da yerine getirildiğini, dolayısıyla uyuşmazlığın 6. maddenin 1. fıkrasının kapsamına girmediğini ileri sürmüştür.

39. Hükümet, iç hukukun, özellikle Anayasa'nın 159. maddesi ve 6087 sayılı Kanunun 33. maddesinin, HSK'nın kararlarını – görevi kötüye kullanma gerekçesiyle görevden alınma durumu hariç – yargı denetiminden açıkça hariç tuttuğu için *Eskelinen* testinin ilk koşulunun yerine getirildiğini ileri sürmüştür (bk. yukarıda 25 ve 26. paragraflar). Hükümet, bu hariç tutmanın, Mahkemenin daha önce *Bilgen/Türkiye* davasında verdiği kararında teyit edildiğini belirtmiştir (no. 1571/07, § 75, 9 Mart 2021).

40. İkinci şartla, yani söz konusu personel kategorisi için mahkemeye erişimin engellenmesinin, devletin menfaati doğrultusunda nesnel gerekçelerle meşrulaştırılması gerektiği şartıyla ilgili olarak, Hükümet, mevcut dava ile *Bilgen* davası arasında bir ayrım yapmıştır. Hükümet, *Bilgen* davasında, keyfi kararlara karşı bireysel bağımsızlık ve tarafsızlık güvencelerinin söz konusu olduğunu; ancak somut olayda meslekten ihraç kararının, başvuranın atanmasının ardından görevin gerektirdiği zorunlu sağlık şartlarını karşılayamamasından kaynaklandığını ileri sürmüştür. Hükümet, HSK'nın gerekli görülen sağlık durumunun kaybedilmesi gerekçesiyle iş ilişkisini sonlandırma yetkisinin, Anayasa ve 2802 sayılı

Kanun'da öngörüldüğü üzere, yargı görev süresinin güvencesine ilişkin takdir yetkisi dışındaki bir istisna teşkil ettiğini ileri sürmüştür. Sonuç olarak, başvuranın meslekten ihracı, tespit edilmiş tıbbi gerçeklerin kaçınılmaz bir sonucu olmuş ve bu tedbiri herhangi bir keyfi müdahale olasılığının kapsamı dışında bırakmıştır. Hükümet, *Nazsiz/Türkiye* (k.k.) (no. 22412/05, § 2, 26 Mayıs 2009) davasında Mahkemenin benimsediği yaklaşıma dayanarak, yargı denetiminden muafiyetin, yargı görevlilerinden beklenen özel güven ve sadakat bağıyla gerekçelendirildiğini; bu bağın, söz konusu görevlilerin sağlık durumlarının ülke genelinde yargı yetkisini kullanabilmelerini gerektirdiğini ileri sürmüştür. Mahkeme, nesnel sağlık standartlarının belirlenmesinin, yargının bütünlüğünü korumak amacıyla devletlere tanınan geniş takdir yetkisi kapsamında olduğu ve bu tür bir belirlemenin, keyfi disiplin veya tayin kararlarının aksine, başvuranın bireysel bağımsızlığını veya tarafsızlığını tehlikeye atmadığı sonucuna varmıştır. Böylece Hükümet, *Eskelinen* testinin ikinci koşulunun da yerine getirildiği sonucuna varmıştır.

41. Şikâyetin esası konusunda Hükümet, başvuranın mahkemeye erişim hakkının ihlal edilmediğini ileri sürmüştür. Hükümet, yargı denetiminin bulunmamasının iç hukukta açık bir yasal dayanağı olduğunu (bk. yukarıda 25. paragraf) ve zorunlu mesleki niteliklerin sıkı bir şekilde korunması yoluyla yargı yetkisinin usulüne uygun bir şekilde kullanılmasını sağlama gibi meşru bir amaç izlediğini savunmuştur. Hükümet, HSK'nın tüm kararlarının yargı denetimine tabi tutulmasının yargı sistemi üzerinde sürdürülemez bir yük oluşturacağını ileri sürmüştür. Hükümet ayrıca, HSK'nın esas olarak hâkim ve savcılardan oluşan bağımsız bir kurum olduğu ve başvuranın, özellikle yeniden inceleme talebi ile Genel Kurula yapılan itirazdan oluşan iki aşamalı inceleme süreci dâhil olmak üzere etkili ulusal idari güvencelerden yararlandığı göz önüne alındığında, söz konusu önlemin orantılı olduğunu ileri sürmüştür (bk. yukarıda 19-22. paragraf). Bu bağlamda Hükümet, yeniden inceleme veya itirazın ardından HSK tarafından taleplerin kabul edildiği sayısız örnekten de anlaşıldığı üzere, söz konusu idari hukuk

yollarının uygulamada etkili olduğunu vurgulamıştır. Hükümet, meslekten ihraç kararının, başvuranın hâkim veya savcı mesleğiyle ilgili olduğunu ve ilgilinin diğer hukuk kariyerlerini sürdürmesini engellemediği sonucuna varmıştır.

2. Başvuran

42. Başvuran, pratik anlamda sağlık nedenleriyle meslekten çıkarılmasının, disiplin aykırılığı nedeniyle meslekten çıkarılma ile aynı nihai teminat kaybına yol açtığını; ancak ikincisinden farklı olarak, ilk türdeki meslekten çıkarılmanın iç hukuk uyarınca yargı denetiminin dışında bırakıldığını ileri sürmüştür. Başvuran ayrıca, HSK'nın 6. madde ile güvence altına alınan adil yargılanma ilkesine uyan bağımsız ve tarafsız bir organ olarak değerlendirilemeyeceğini, bu durumun da ulusal düzeyde idari başvuru yollarını etkisiz kıldığını iddia etmiştir.

B. Mahkemenin Değerlendirmesi

1. Kabul Edilebilirlik Hakkında

(a) Genel ilkeler

43. Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının medeni hukuk yönünden uygulanabilir olması için, Sözleşme kapsamında korunup korunmadığına bakılmaksızın, en azından savunulabilir gerekçelerle, iç hukuk uyarınca tanındığı söylenebilen bir "hak" ile ilgili bir "uyuşmazlığın" söz konusu olması gerektiğini yinelemektedir. Söz konusu uyuşmazlık, gerçek ve ciddi nitelikte olmalıdır; bu, sadece bir hakkın fiili varlığıyla ilgili değil, aynı zamanda kullanım kapsamı ve şekliyle ilgili olabilir; sonuç olarak, yargılamaların sonucu, söz konusu hak için doğrudan belirleyici olmalıdır ve zayıf bağlantılar veya dolaylı sonuçlar, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin devreye sokulması için yeterli değildir (bk *Denisov/Ukrayna* [BD], no. 76639/11, § 44, 25 Eylül 2018 ile burada yapılan diğer atıflar, ve

Grzęda/Polonya [BD], no. 43572/18, § 257, 15 Mart 2022 ile burada yapılan diğer atıflar). Son olarak bu hak "medeni" bir hak olmalıdır (bk. yukarıda anılan *Grzęda*, § 257).

44. Mahkeme ayrıca, *Vilho Eskelinen ve diğerleri* (yukarıda anılan) davasında belirlenen kriterler uyarınca, kamu görevlilerinin ancak iki kümülatif koşulun birlikte gerçekleşmesi halinde 6. maddenin sağladığı korumadan muaf tutulabileceğini yinelemektedir. İlk olarak, Devlet iç hukukunda söz konusu personel kategorisi için mahkemeye erişimi kapatmış olmalıdır; ikinci olarak ise, bu muafiyet Devletin menfaatine uygun objektif gerekçelere dayanmalıdır. Söz konusu muafiyetin haklı gösterilebilmesi için davalı Devletin, yalnızca ilgili kamu görevlisinin kamusal gücün kullanılmasına katıldığını veya kamu görevlisi ile işveren sıfatıyla Devlet arasında özel bir güven ve sadakat bağının bulunduğunu ortaya koyması yeterli değildir. Ayrıca, uyuşmazlığın konusunun Devlet gücünün kullanılmasıyla ilgili olduğunu veya söz konusu özel bağı sorgulatır nitelikte olduğunu kanıtlama yükümlülüğü de davalı Devlete aittir. Dolayısıyla, ilke olarak, maaş, ödenek ve benzeri haklarla ilgili uyuşmazlıklar gibi olağan iş uyuşmazlıklarının, memur ile Devlet arasındaki ilişkinin özel niteliği nedeniyle 6. maddede öngörülen güvencelerin kapsamı dışında bırakılmasının hiçbir haklı gerekçesi olamaz. Uygulamada, 6. maddenin uygulanacağına dair bir karine bulunmaktadır. İspat yükü davalı Devlete ait olup, Devlet ilk olarak başvuranın ulusal hukuk uyarınca mahkemeye erişim hakkının bulunmadığını, ikinci olarak ise 6. maddeden doğan hakların muaf tutulmasının söz konusu kamu görevlisi bakımından haklı bir nedene dayandığını kanıtlamakla yükümlüdür (bk. yukarıda anılan *Grzęda*, § 261, bu kararda yer alan diğer atıflar). Son olarak, bir mahkemeye erişimi engelleyen ulusal mevzuatın belirli bir olayda 6. maddenin 1. fıkrası kapsamında hüküm ifade edebilmesi için hukuk devleti ilkesiyle uyumlu olması gerekir (bk. yukarıda anılan karar, § 299, bu kararda yer alan diğer atıflar).

45. Mahkeme başlangıçta *Vilho Eskelinen ve diğerleri* (yukarıda anılan, § 61) davasındaki gerekçesinin kamu görevlileri kategorisi ile sınırlı olduğunu belirtmişse de, daha sonra bu kriterlerin uygulanmasını yargı mensuplarını ilgilendiren uyuşmazlıkları kapsayacak şekilde genişletmiştir. Mahkeme bu bağlamda, yargı organının genel devlet memurluğunun bir parçası olmamasına rağmen, tipik kamu hizmetinin bir parçası olarak kabul edildiğini kaydetmiştir (bk. *Baka/Macaristan* [BD], no. 20261/12, § 104, 23 Haziran 2016). Buna göre Mahkeme, *Vilho Eskelinen* kriterlerini hâkim ve savcıları ilgilendiren her türlü uyuşmazlığa uygulamıştır (bk. *Oktay Alkan/Türkiye*, no. 24492/21, § 47, 20 Haziran 2023, ve bu kararda atıfta bulunulan içtihatlar).

(b) İlkelerin Somut Olaya Uygulanması

(i) Bir Hakkın Varlığı

46. Mahkeme, olayların meydana geldiği tarihte başvuranın, mesleğe ilk girişinin ve diğer şehirlerdeki sonraki görevlendirmelerinin ardından HSK tarafından Hatay Cumhuriyet Savcısı olarak atanmış bir yargı mensubu olduğunu gözlemlemektedir (bk. yukarıda 13. paragraf). Başvuran, 6 Nisan 2022 tarihinde HSK Genel Kurulu tarafından kesin olarak yargı mesleğinden çıkarılmıştır (bk. yukarıda 22. paragraf).

47. Mahkeme en başta, Türk anayasal ve yasal çerçevesi uyarınca hâkim ve savcıların emekliliğe kadar teminat altında olduklarını ve açık rızaları olmaksızın meslekten çıkarılmaya veya zorunlu emekliliğe karşı korunduklarını kaydetmektedir. Görev süreleri, yalnızca Anayasa ve 2802 sayılı Kanun'da belirtilen istisnai hallerde erken sona erdirilebilir (bk. yukarıda 25-27. paragraflar). Bu istisnalar, diğer hususların yanı sıra, sağlık nedeni ile görev yapamayacağının kesin olarak anlaşılmasını da içermektedir. Somut olayda Mahkeme, olayların meydana geldiği tarihte yaklaşık 28 yaşında olan başvuranın, Anayasa uyarınca 65 yaşına kadar hâkim veya savcı olarak görev yapma hakkına sahip olduğunu ve iç hukuk çerçevesine uygun

olarak ataması onaylanan hâkim ve savcılara sağlanan anayasal ve yasal güvencelerin tamamını, görev süresini emekliliğe kadar eksiksiz olarak sürdürme hakkı da dahil olmak üzere, haklı olarak talep edebileceğini gözlemlemektedir (bk. yukarıda 25 ve 27. paragraflar ve karşılaştırınız, *Kamenos/Kıbrıs*, no. 147/07, §§ 64-71, 31 Ekim 2017).

48. HSK, Adli Tıp Kurumu raporlarına dayanarak (bk. yukarıda 16 ve 21. paragraflar), başvuranın yargı görevini sürdürmek için gerekli olan zorunlu sağlık şartlarını taşımamaya başladığını tespit etmiş ve sağlık nedenleriyle kendisini kesin olarak meslekten çıkarmıştır (bk. yukarıda 17 ve 22. paragraflar). Hükümet, HSK'nın Adli Tıp Kurumunun tıbbi sonuçlarıyla bağlı olması ve karar alma sürecinde takdir yetkisinin bulunmaması nedeniyle, başvuranın meslekten çıkarılmasının keyfi bir müdahalenin kapsamı dışında kalarak hâkimlik teminatına bir istisna teşkil ettiğini savunmuştur (bk. yukarıda 40. paragraf). Ancak HSK'nın önündeki temel soru, başvuranın görevini sürdürmek için gerekli yasal şartları taşıyıp taşımadığı hususuydu; bu soru, başvuranın hâkimlik teminatı hakkını ve bununla bağlantılı diğer tüm özlük hakları ile menfaatlerini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle Mahkeme, başvuranın meslekten çıkarılmasını hukukun tamamen objektif ve takdir yetkisine dayanmayan bir uygulaması olarak nitelendiren Hükümet argümanlarının, başvuranın keyfi meslekten çıkarmaya karşı korunma hususunda savunulabilir bir hakkının bulunmadığı sonucuna varmak için yeterli olmadığı kanaatindedir.

49. Yukarıda belirtilenlerden, HSK önündeki – başvuranın hâkimlik teminatının vaktinden önce sona ermesiyle sonuçlanan – yargılamaların, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası anlamında başvuranın medeni hak ve yükümlülüklerinin tayini açısından doğrudan belirleyici olduğu açıktır. Buna göre Mahkeme, somut olayda başvuranın iç hukuk uyarınca savunulabilir gerekçelerle talep edebileceği bir "hak" konusunda ciddi ve gerçek bir uyuşmazlığın mevcut olduğunu ve böylece 6. maddenin uygulanabilirliği değerlendirmesinin ilk aşamasının karşılandığını kabul etmektedir.

(ii) Söz Konusu Hakkın Medeni Niteliği: Eskelinen Kriteri

50. Mahkeme, bundan sonra, başvuranın iddia ettiği hakkın, yani yargı görev süresinin vaktinden önce ve keyfi bir şekilde sona erdirilmemesi hakkının, 6. maddenin 1. fıkrasının kendine özgü anlamı kapsamında "medeni" bir hak olup olmadığını belirleyecektir.

51. *Eskelinen* testinin ilk koşulu (yukarıda 44. paragrafa bakınız) ile ilgili olarak, Mahkeme öncelikle Anayasa'nın 159. maddesi ile 6087 sayılı Kanunun 33. maddesinin, HSK'nın hâkimler ve savcılarla ilgili kararlarını – uygunsuz davranış nedeniyle meslekten ihraç edilme durumları hariç olmak üzere – yargı denetiminden açıkça hariç tuttuğunu belirtmektedir (bk. yukarıda 25 ve 26. paragraflar; ayrıca bk. yukarıda anılan *Bilgen*, § 75). Mahkeme yakın zamanda, HSK'nın resmi bir usul kuralları bütününün, aleni duruşmaların ve çelişmeli bir karar alma sürecinin bulunmaması da dahil olmak üzere kendine özgü usuli eksiklikleri ışığında, 6. madde amaçları bakımından bir "mahkeme" olarak değerlendirilemeyeceğini yeniden teyit etmiştir (bk. yukarıda anılan Oktay Alkan, §§ 51-52). Buna göre, iç hukuk uyarınca mahkemeye erişimin kapatılmasına ilişkin *Eskelinen t*estinin ilk koşulu yerine getirilmiştir. Mahkemeye erişim kısıtlamasının açık olduğu hususu da dikkate alındığında, Mahkemenin bu kısıtlamanın yürürlükteki yasal çerçevenin sistemsel yorumundan kaynaklanıp kaynaklanmadığını ayrıca incelemesine gerek bulunmamaktadır (bk. yukarıda anılan *Grzęda*, § 292).

52. Mahkeme bundan sonra *Eskelinen* testinin ikinci koşulunu, yani Mahkemeye erişim kısıtlamasının Devletin menfaatine uygun objektif gerekçelere dayanıp dayanmadığını değerlendirmelidir (bk. yukarıda 44. paragrafta anılan içtihat). Mahkeme daha önce, yargı mensuplarının istihdama ilişkin uyuşmazlıklarda 6. maddenin sağladığı korumadan muaf tutulmasının, yalnızca Devlete olan özel güven ve sadakat bağına dayandırılarak haklı çıkarılamayacağını tespit etmiştir (bk. yukarıda anılan

Bilgen, §§ 76-81). Somut olayda, başvuranın hâkimlik teminatının sağlık nedeni ile sona erdirilmesine ilişkin karar, yürütmeye organik olarak bağlı idari bir organ olan Adli Tıp Kurumu tarafından verilen tıbbi görüşlere dayanmaktaydı (bk. yukarıda 28. paragrafta anılan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 2. maddesi) ve nihai karar, daha önce yargısal nitelikte olmadığı ve 6. madde kapsamındaki gerekli usuli güvencelerden yoksun olduğu kabul edilen HSK tarafından verilmiştir (bk. yukarıda 51. paragrafta anılan içtihat). Mahkeme bu bağlamda, bir hâkimler ve savcılar kurulunun idari niteliğinin tek başına yargı denetiminin yokluğunu haklı çıkaramayacağını; aksine, Avrupa standartlarının hâkim ve savcıların statülerini veya faaliyetlerini etkileyen tüm kararların adilliğini ve hukuka uygunluğunu değerlendirmek üzere bağımsız bir organın yetkilendirilmesini gerektirdiğini vurgulayan Venedik Komisyonunun tespitlerini kaydetmektedir (bk. yukarıda 32. paragraf). Mahkeme dolayısıyla, yargı mensuplarının azledilemezliği ilkesini koruyan anayasal güvencelerin ışığında, başvuranın meslekten çıkarılmasının fiili ve hukuki dayanağının tespit edilmesine imkân tanıyan müteakip herhangi bir yargı denetiminin bulunmamasının Devletin menfaatine uygun olarak haklı görülemeyeceği kanaatindedir. Yargı mensupları – diğer yurttaşlar gibi – yürütme organının keyfiliğine karşı korunmadan yararlanmalıdır ve yalnızca böyle bir meslekten çıkarma kararının hukuka uygunluğunun bağımsız bir yargı organı tarafından denetlenmesi bu hakkı etkili kılabilir (bk. yukarıda anılan *Kövesi*/Romanya no. 3594/19, §§ 124-25, 5 Mayıs 2020).

(c) Kabul Edilebilirlik Hakkında Sonuç

53. Yukarıda belirtilen hususların ışığında Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının "medeni" yönü itibarıyla uygulanabilir olduğu ve Hükümet'in *konu bakımından* (*ratione materiae*) yetkisizlik itirazının reddedilmesi gerektiği sonucuna varmaktadır. Mahkeme, başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve Sözleşme'nin 35. maddesinde belirtilen

başka herhangi bir gerekçeyle de kabul edilemez olduğuna karar verilemeyeceğini kaydetmektedir. Dolayısıyla, söz konusu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

2. Esas Hakkında

(a) Genel İlkeler

54. Mahkeme, mahkemeye erişim hakkının, *Golder/Birleşik Krallık* (21 Şubat 1975, §§ 28-36, A Serisi, no. 18) davasında Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası ile güvence altına alınan adil yargılanma hakkının bir unsuru olarak tesis edildiğini yinelemektedir. Söz konusu davada Mahkeme, Sözleşme'nin temelinde yatan hukuk devleti ve yetkinin keyfi kullanımının önlenmesi ilkelerine atıfta bulunarak, mahkemeye erişim hakkının 6. maddede yer alan güvencelerin mütemmim bir parçası olduğunu tespit etmiştir. Bu doğrultuda 6. maddenin 1. fıkrası, medeni hak ve yükümlülüklerine ilişkin bir talebi bulunan herkesin bu talebi bir mahkeme önüne getirme hakkını güvence altına almaktadır (bk. *Zubac/Hırvatistan* [BD], no. 40160/12, § 76, 5 Nisan 2018 ve bu davada yer alan diğer atıflar ile yukarıda anılan *Grzęda*, § 342).

55. Mahkeme içtihadı, Sözleşme kapsamına giren hususlar bakımından bağımsız ve tarafsız bir mahkemeye erişimin bulunmadığı durumlarda hukuk devleti ilkesine uygunluk sorununun her zaman doğacağını göstermektedir (bk. yukarıda anılan *Golder*, § 34). Bununla birlikte Mahkeme, mahkemeye erişim hakkının mutlak olmadığını ve bireye tanınan erişimi, hakkın özünü zedeleyecek biçimde veya ölçüde kısıtlamayan ya da azaltmayan sınırlamalara tabi tutulabileceğini de kabul etmiştir. Ayrıca bir sınırlama, meşru bir amaç izlemiyorsa ve kullanılan araçlar ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi yoksa 6. maddenin 1. fıkrası ile uyumlu olmayacaktır (bk. yukarıda anılan *Zubac*, § 78 ve *Grzęda*, § 343).

(b) Bu ilkelerin mevcut davanın koşullarına uygulanması

56. Mahkeme, 6. maddenin 1. fıkrasının uygulanabilirliğine ilişkin tespitinin (bk. yukarıda 53. paragraf), bu hükme uyulup uyulmadığı sorusunun incelenmesine halel getirmediğini gözlemlemektedir. Mahkemeye erişim hakkının ihlali, *Eskelinen* testinin ikinci koşulunun karşılanmadığı tespitinden otomatik olarak kaynaklanmaz. Mahkeme önündeki benzer uyuşmazlıklarda, Hükümet tarafından yargı denetiminin yokluğunu haklı gösteren ağırlıklı nedenlerin ileri sürülüp sürülmediğini dikkate almıştır (yukarıda anılan *Oktay Alkan*, § 67 ve bu kararda yer alan atıflara bakınız)."

57. Somut olayda taraflar, HSK'nın bir "mahkeme" olmadığı (ayrıca bk. yukarıda 51. paragraf) ve başvuranın hâkimlik teminatının sona ermesiyle sonuçlanan 6 Nisan 2022 tarihli nihai kararının (bk. yukarıda 22. paragraf) genel bir mahkeme veya yargı yetkisi kullanan başka bir organ önünde ne denetime ne de itiraza tabi olduğu hususunda mutabıktır. Hükümet, HSK'nın Anayasa ile kurulan bağımsız ve tarafsız bir kurum olduğunu ve başvuranın İkinci Daire'ye yapılan yeniden inceleme talebi ve ardından Genel Kurul'a sunulan itirazla iki aşamalı bir ulusal inceleme sürecinden (bk. yukarıda 41. paragraf) yararlandığını savunmuş olsa da, Mahkeme yerleşik tutumunu yeniden teyit etmiştir. Genel görevli bir mahkeme önündeki yargılamaların bünyesinde bulunan gerekli usuli güvencelerden bariz bir şekilde yoksun olan HSK'nın iç mekanizmaları, meslekten çıkarmanın fiili ve hukuki dayanağının yargısal denetimden tamamen yoksun bırakılmasını haklı göstermek için yeterli ve etkili bir başvuru yolu oluşturmamaktadır (bk. yukarıdan anılan *Oktay Alkan*, § 69 ve yukarıda 51. paragrafta yapılan tespitler). Ayrıca Hükümet, sağlık nedenleriyle meslekten ihraç kararlarına ilişkin olarak bu usullerin uygulamada etkili olduğunu iddia etmesine rağmen (bk. yukarıda 41. paragraf), meslekten çıkarılmalarına bu tür mekanizmalar aracılığıyla başarıyla itiraz eden kişilere dair somut örneklerle iddialarını somutlaştıramamıştır. Başvuran açısından meslekten çıkarılmasının

sonuçlarının ağırlığı dikkate alındığında – ki bu sonuçlar pratik anlamda, iç hukuk uyarınca yargı denetimine tabi olan uygunsuz davranış nedeniyle meslekten çıkarılma ile aynı niteliktedir (bk. yukarıda 42. paragraf) – Mahkeme, uyuşmazlığın müteakip yargısal denetimin dışında tutulmasını haklı gösterebilecek nitelikte herhangi bir istisnai veya ikna edici gerekçe görmemektedir. Dolayısıyla, başvuranın mahkemeye erişim hakkının özü zedelenmiştir.

58. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME'NİN 8. MADDESİNİN İHLÂL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

59. Başvuran, Sözleşme'nin 8. maddesi uyarınca, Adli Tıp Kurumu tarafından görevlerini yerine getirmesine engel teşkil ettiği kabul edilen sağlık sorunundan çoktan iyileşmiş olmasına rağmen meslekten çıkarılmasının keyfi olduğunu ileri sürmüş ve ayrıca işini kaybetmesinin kendisi ve ailesi için ciddi maddi ve manevi sıkıntılara yol açtığını belirtmiştir.

60. Mahkeme, aynı vakıalara ilişkin olmaları sebebiyle ve halihazırda incelenmiş olan daha geniş kapsamlı meselelerin parçası olan ve dolayısıyla bu meselelerin kapsadığı hususları konu almaları nedeniyle halihazırda incelediği şikâyetlerle tamamen veya kısmen örtüşen şikâyetleri incelememenin kendi takdirinde olduğunu yinelemektedir (genel ilkeler için bk. *Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu/Romanya* [BD], no. 47848/08, § 156, AİHM 2014 ve *Tsaava ve diğerleri/Gürcistan* [BD], no. 13186/20 ve diğer 4 başvuru, §§ 221-29, 11 Aralık 2025).

61. Mahkeme, somut olayda Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası kapsamında ileri sürülen hususların (bk. yukarıda 46-52 ve 56-57. paragraflar) 8. madde kapsamındaki şikâyetin özünü oluşturduğunu kaydetmektedir. Mahkeme, 6. maddeye ilişkin bulguları ışığında (bk.

yukarıda 58. paragraf) ve uyuşmazlığın inceleme kapsamından mutlak olarak hariç tutulması nedeniyle başvuranın yargı denetimi sağlayamamış olmasının, iddialarının temelini oluşturduğunu dikkate alarak, Sözleşme'nin 8. madde kapsamında ileri sürülen şikâyetin kabul edilebilirliğinin ve esasının incelenmesine gerek olmadığı kanaatindedir (karşılaştırabilir bir yaklaşım için bk. *Bianchi/İsviçre*, no. 7548/04, §§ 114-15, 22 Haziran 2006; ayrıca bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*) *Sylvester/Avusturya*, no. 36812/06 ve 40104/06, §§ 73-77, 24 Nisan 2003).

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

62. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

> "Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder."

A. Tazminat

63. Başvuran, sağlık gerekçesiyle meslekten çıkarılması nedeniyle uğradığı gelir kaybını telafi etmek üzere 500.000 avro (EUR) maddi tazminat talebinde bulunmuştur. Ayrıca, hakkında verilen bu kararın sonucu olarak maruz kaldığını iddia ettiği manevi sıkıntı nedeniyle uğradığı manevi tazminat olarak 100.000 avro talep etmiştir.

64. Hükümet, bu iddialara itiraz etmiştir. Hükümet, talep edilen tutarların spekülatif olduğunu ve başvuranın meslekten ihracı ile iddia edilen zarar arasında nedensel bir bağlantı bulunmadığını değerlendirmiştir. Son olarak, başvuranın manevi tazminat talebinin dayanaktan yoksun olduğunu ve aşırı olduğunu, ayrıca bu taleplerin, Mahkemenin diğer benzer davalarda hükmettiği tutarlara uymadığını ileri sürmüştür.

65. Mahkeme, başvuranın gelir kaybı iddiasını kanıtlamadığını belirtmektedir. Bu nedenle, bu başlık altındaki talep reddedilmelidir. Bununla birlikte, Mahkeme, başvuranın Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki şikâyetiyle ilgili tespit edilen ihlal göz önünde bulundurularak ve hakkaniyete uygun şekilde karar vererek, başvurana manevi tazminat olarak, söz konusu miktardan doğabilecek edebilecek her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, 9.000 avro (EUR) ödenmesine karar vermiştir.

B. Masraflar ve giderler

66. Başvuran masraf ve giderler bakımından herhangi bir talepte bulunmamıştır. Dolayısıyla, Mahkemenin bu başlık altında herhangi bir karar vermesi gerekmemektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki şikâyetlerin kabul edilebilir olduğuna;

2. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğine;

3. Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında ileri sürülen şikâyetlerin kabul edilebilirliğinin ve esasının incelenmesine gerek olmadığına;

4.

(a) Davalı Devlet tarafından, başvurana, kararın Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, yansıtılabilecek tüm vergiler hariç, manevi tazminat olarak 9.000 avro (dokuz bin avro) ödenmesine,

(b) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme gününe kadar geçen sürede, yukarıda bahsedilen miktara, Avrupa

Merkez Bankasının marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden basit faiz uygulanmasına;

5. Başvuranın adil tazmine ilişkin diğer taleplerinin reddedilmesine

karar vermiştir.

İşbu karar İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup; Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 26 Mayıs 2026 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Andrea Tamietti Yazı İşleri Müdürü	Arnfinn Bårdsen Başkan